

CULTIUS EXTENSIUS. GENER DE 2026

ARRÒS

Caragol poma (*Pomacea* sp.)

El DARPA va publicar la [Resolució ARP/996/2017](#), de 5 de maig, per la qual es fixen mesures obligatòries de lluita contra el cargol poma (*Pomacea* sp.) a la zona demarcada de les comarques del Baix Ebre i el Montsià.

Mesures culturals: s'ha de netejar tota la maquinària que treballi en arrossars de l'hemidelta esquerre abans de sortir d'aquest hemidelta i tota la que treballi en arrossars envaïts de l'hemidelta dret en els punts de neteja oficials. En camps infestats de caragol poma, cal complir les mesures de contenció i específiques detallades a la resolució. Recordeu que els agricultors de l'hemidelta dret han de comunicar al Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació la presència de plaga als seus camps.

Imatge 1. Individu adult (esquerra), posta (dreta)

Podeu consultar els fulls informatius del DARPA: [Com evitar la invasió del caragol poma en arrossars](#), [Mesures de prevenció i lluita a dur a terme pels agricultors respecte al caragol poma](#) i [Pràctiques agràries contra el cargol poma](#).

Males herbes (*Leersia oryzoides*) (*Leptochloa fusca*)

Des de començaments d'octubre fins a finals de març, el control de males herbes només es podrà realitzar amb mitjans mecànics, per seguir els compromisos adquirits en els ajuts agroambientals.

CULTIUS EXTENSIUS - HIVERN

Durant el mes de desembre encara es poden fer **sembres d'hivern de cereals** si la climatologia ho permet, però aquesta possibilitat s'acaba en arribar els freds típics de l'època. Els dies disponibles de bones temperatures per a la naixença poden ser escassos a partir d'ara. Recordem que en aquesta època es poden utilitzar **varietats alternatives** amb molt bona aptitud i rendiment. Per les raons anteriors, mantenim encara en aquest butlletí informació sobre el comportament de les varietats respecte de les malalties i altres aspectes fitosanitaris relacionats amb la **llavor de sembra**.

Per a una detecció de possibles problemes relacionats amb els aspectes fitosanitaris de la

sembrar, **recomanem que es facin visites als camps de cultiu**. Si observeu algun símptoma o anomalia, contacteu amb el Servei de Sanitat Vegetal al més aviat possible per obtenir una recomanació.

Recordem que en la normativa actual de **gestió integrada de plagues**, que **tothom** ha de complir sense excepció, cal prioritzar qualsevol mesura de protecció abans que els tractaments químics. També recomanem una gestió adequada de les substàncies actives combinant grups químics d'acció per **evitar l'aparició de resistències**.

CEREALS

Influència de la varietat i la data de sembra en l'estat fitosanitari del conreu

Moltes plagues i malalties són afavorides per l'**avançament o ús inadequat de la data de sembra** i per la varietat escollida. Aquest efecte sol ser més greu en **ordis** de cicle curt utilitzats inadequadament o bé en els ordis considerats **alternatius**, els quals, com que s'avança la data de sembra, gairebé sempre presenten problemes més greus d'algunes malalties com la **rincosporiosi** i les **helmintosporiosis**. Pels motius anteriors, és recomanable retardar la sembra de la majoria de les varietats, com a mínim fins a la primera quinzena de novembre.

Per ajustar millor l'ús de la varietat a la vostra zona, tingueu en compte les recomanacions tècniques de l'IRTA corresponents a la **xarxa d'avaluació de l'IRTA de noves varietats de cultius extensius a Catalunya**, de les quals a continuació us presentem la darrera actualització disponible (dades de la darrera campanya 2024-2025). També incloem en les taules la resistència a l'ajagut, perquè molts cops hi estan implicats patògens que generen malalties del peu de la planta i contribueixen a l'ajagut. Us passem l'enllaç web en què podeu trobar les informacions de la xarxa IRTA i les recomanacions sobre les varietats més productives d'acord amb les seves característiques agronòmiques i segons les zones agroclimàtiques de Catalunya: <https://extensius.cat/xarxes-de-varietats>. A l'enllaç anterior també podeu trobar informació referent de les característiques de les diferents varietats estudiades.

Malalties transmissibles per la llavor en cereal d'hivern

Les malalties transmissibles per llavor són moltes, però no totes són importants a casa nostra. Us presentem a continuació una taula de les malalties habituals arreu i **hem marcat en groc** les importants a Catalunya i que hem de prevenir sobretot en la llavor de sembra.

Nom comú CAT		Nom científic	Cultius afectats
Helmintosporiosi	Taca de la fulla "Tizón foliar"	<i>Cochliobolus sativus</i> (Anamorf: <i>Drechslera sorokiniana</i>)	Civada, ordi, sègol, blat
	Taca estriada de l'ordi	<i>Pyrenophora graminea</i> (Anamorf: <i>Drechslera graminea</i>)	Ordi
	Taca reticulada d'ordi	<i>Pyrenophora teres</i> (Anamorf: <i>Drechslera teres</i>)	Ordi
	Taca groga o bronzejada	<i>Pyrenophora tritici-repentis</i> (Anamorf: <i>Drechslera tritici-repentis</i>)	Blat
Ramulariosi		<i>Ramularia collo-cygni</i>	Ordi
Fusariosi		<i>Fusarium</i> spp.	Tots els cereals
Rincosporiosi o escaldat		<i>Rhynchosporium commune</i>	Ordi, sègol, blat, triticale
Se nt	Taca foliar	<i>Mycosphaerella graminicola</i> (Anamorf: <i>Septoria tritici</i>)	Ordi, sègol, blat, triticale

Nom comú CAT		Nom científic	Cultius afectats
	Taca de la gluma Taca foliar	<i>Phaeosphaeria nodorum</i> (Anamorf: <i>Septoria nodorum</i>)	Ordi, sègol, blat, tritcale
Càries	Carbó karnal	<i>Neovosia indica</i> (no citat a Espanya)	Blat, tritcale
	Càries o "tizón"	<i>Tilletia caries</i>	Ordi, blat
	Càries o "tizón"	<i>Tilletia foetida</i>	Ordi, sègol, blat, tritcale
	Càries nana del blat	<i>Tilletia controversa</i>	Ordi, blat
Carbons	Carbó	<i>Urocistis agropyri</i>	Blat
	Carbó nu de la civada	<i>Ustilago avenae</i>	Civada, ordi
	Carbó vestit de l'ordi i la civada	<i>Ustilago hordei</i>	Civada, ordi, sègol
	Carbó nu de l'ordi i el blat	<i>Ustilago nuda</i>	Ordi, blat
Mosaic estriat o ratllat de l'ordi		BSMV	Ordi, blat

Ustilago nuda, carbó nu de l'ordi (esquerra), i *Drechslera graminea*, helmintosporiosi ratllada de l'ordi (dreta)

És una pràctica habitual en el sector cerealista guardar una part de la llavor produïda en la campanya present per a la sembra de la propera campanya, en comptes de comprar nova llavor de sembra certificada. Si és aquesta la pràctica escollida, recomanem no guardar la llavor per a la sembra de tardor si s'han observat camps afectats de carbó nu (*Ustilago nuda*) o helmintosporiosi ratllada (*Drechslera graminea*). Aquests tipus de malalties es transmeten de manera molt efectiva per la llavor i augmentaria molt el nombre de plantes afectades i els danys en els camps en el moment de la collita.

En la GIP es recomana prioritzar les mesures no químiques davant les químiques. Us presentem a continuació una taula on es comenta el nivell de control de cada acció segons el tipus de malaltia perquè es pugui tenir en compte per a cada situació.

Nom de la malaltia i efecte de control de les mesures no químiques	Rotació de cultius	Llavor sana	Treballs del sòl	Adobat	Data de sembra	Tractament de la llavor
Helmintosporiosi <i>Pyrenophora graminea</i>	NUL	ALT	NUL	BAIX	MITJÀ	ALT
Ronya o fusariosi <i>Fusarium spp.</i>	MITJÀ	MITJÀ	MITJÀ	BAIX	NUL	MITJÀ
Escaldat o rincosporiosi <i>Rhynchosporium commune</i>	ALT	MITJÀ	MITJÀ	BAIX	ALT	BAIX
Septoriosi <i>Mycosphaerella graminicola, Phaeosphaeria nodorum</i>	ALT	MITJÀ	MITJÀ	MITJÀ	BAIX	MITJÀ
Càries <i>Neovossia indica, Tilletia caries, Tilletia foetida, Tilletia controversa</i>	ALT	ALT	BAIX	NUL	BAIX	ALT
Carbons <i>Urocistis agropyri, Ustilago nuda, Ustilago hordei, Ustilago avenae</i>	NUL	ALT	NUL	NUL	NUL	ALT
Mosaic estriat ordi <i>Barley Stripe Mosaic</i>	MITJÀ	ALT	NUL	NUL	NUL	NUL

En el cas que se sospiti d'un estat fitosanitari de la llavor no adequat, es recomana que, de manera preventiva, tractar la llavor de sembra amb productes efectius contra les malalties assenyalades com a importants.

Control de malalties transmissibles per llavor en agricultura ecològica: Es poden utilitzar les mesures agronòmiques i els tractaments a base de *Pseudomonas chlororaphis*. També es considera que el tractament tèrmic de la llavor amb aire calent o aigua calenta (50-65 °C, 3 minuts) o bé l'ús de lleixiu diluït (hipoclorit sòdic a l'1%, 5 minuts) són mètodes que disminueixen o eliminen la presència dels organismes esmentats.

ORDI, BLAT I ALTRES CEREALS

Mal de peu (diverses espècies patògenes)

La detecció de gra migrat en el moment de la recol·lecció té en el mal del peu una de les seves causes importants. Aquest tipus d'afectacions és difícil de prevenir amb fungicides, ja que la pressió del fong és produeix a les arrels i el coll des de la germinació i s'hi haurien de fer diverses aplicacions. Els tractaments fungicides poden produir un cert efecte, però difícilment eliminaran el fong. La millor opció és fer rotacions de cultius amb altres espècies que no siguin cereals o, com a mínim, canviar de cereal per mitigar-ne una mica els efectes. En el cas de peu negre, s'ha de procurar millorar el drenatge de la zona afectada i evitar entollaments.

Producció ecològica: fer rotacions de cultius amb altres espècies que no siguin cereals o, com a mínim, canviar de cereal per mitigar-ne una mica els efectes. En el cas de peu negre, també procurar millorar el drenatge de la zona afectada i evitar entollaments.

Espiga dreta de l'ordi

L'espiga dreta de l'ordi és una afectació que s'ha detectat des de fa anys en els camps de conreu d'ordi de bona part de Catalunya, però sobretot amb més incidència a les comarques de l'Urgell, la Segarra i l'Anoia. **Enguany la seva incidència ha estat baixa.**

Es relaciona la síndrome "espiga dreta" amb la presència del nematode *Anguina* sp. Tot i que encara hi ha aspectes per conèixer sobre aquesta relació causa-efecte, cal ser conscients que es poden prendre mesures de prevenció per al proper cicle de cultiu que ajudin a disminuir-ne la incidència a les parcel·les.

Síntomes d'espiga dreta en un camp i detall d'espigues afectades en comparació amb les que no ho estan.

Les mesures que recomanem són les següents:

- No utilitzeu per a la sembra llavor procedent de les parcel·les afectades per "espiga dreta".
- Utilitzeu llavor de sembra seleccionada.
- En parcel·les afectades en anys anteriors, apliqueu la rotació de cultius o el guaret. Com a mínim, dos anys si l'afectació és greu. Sobretot eviteu repetir ordi sobre ordi a la mateixa parcel·la.
- En general, eviteu tot allò que afavoreixi la possible dispersió dels nematodes (neteja de la maquinària emprada en la recol·lecció i manipulació del gra, etc.).
- No ens consta que els tractaments fitosanitaris coneguts i habituals al cultiu puguin evitar aquest problema, per la qual cosa no es recomanen aplicacions amb aquest objectiu.

Zabre o cuc del sembrat (*Zabrus tenebrioides*)

A causa de la seva presència persistent en campanyes anteriors, en què els danys han estat importants en algunes zones, cal preveure treballs preventius en la presembra o en el moment de la sembra, juntament amb la deposició de la llavor. Aquesta prevenció és més important en finques on es té constància de presència de danys en anys anteriors. El període més crític del cereal pel que fa a aquesta plaga és des del naixement fins a l'estadi de tres fulles. Proposem les recomanacions següents:

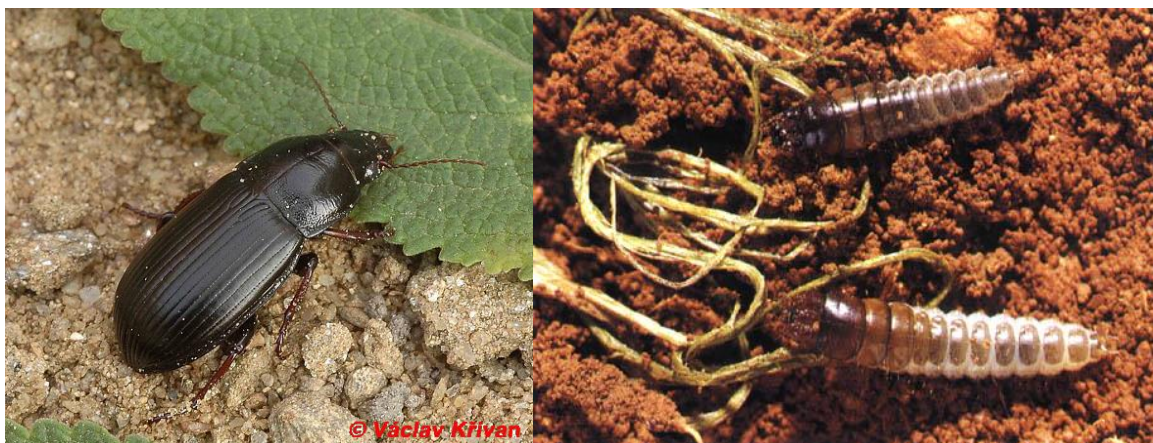
Eliminació del rebrot o renadiu d'estiu, del conreu anterior, per reduir la multiplicació dels adults. Es poden fer labors superficials o bé tractar amb herbicides totals no residuals (tipus glifosat o glufosinat). Aquesta operació, es recomana fer-la a finals d'estiu o començaments de tardor.

Aplicació insecticida al sòl en la presembra. Es pot fer a base de lambda cihalotrin. Cal prioritzar l'aplicació del producte només a la zona que es veu afectada.

Aplicació d'insecticida després de l'emergència del cereal. Cal fer l'aplicació al més aviat possible després de la naixença i en detectar els primers danys, que consisteixen en plantes amb fulles sense parènquima, enrotllades com tapant un forat a terra, i petits munts de terra als voltants dels forats de sortida que es formen normalment al costat de les tiges. Cal no confondre aquests munts de terra amb els que formen els llambrics, molt importants per a l'equilibri biològic del sòl. Els del zabre són més petits, completament arrodonits i sempre al costat d'una planta de cereal.

Es pot fer el tractament a tota la parcel·la o bé només als rodals o les zones afectades. Per la major activitat que presenten les larves, és millor fer-hi les aplicacions a primera hora del matí o cap al tard.

La rotació de cultius, de cereal a una altra espècie no gramínia, redueix les poblacions de la plaga, ja que es trenca el cicle de l'insecte i se'l priva d'aliment.

Adult de zabre (esquerra) *Zabrus tenebrioides* i larves (dreta).

Fonts:

<http://www.zin.ru/Animalia/coleoptera/eng/zabtenvk.htm> (adult de zabre)

<http://www.fao.org/docrep/006/y4011e/y4011e0x.htm> (larves de zabre)

Insectes de la canya del cereal o “tronchaespigas”(*Cephus pygmaeus*, *Trachelus tabidus*, *Calamobius filum*)

Aquests insectes no han estat plaga tradicionalment a les nostres zones productores, però a les darreres campanyes la seva incidència ha anat augmentant de manera sostinguda fins al punt que pot haver estat un problema en algunes parcel·les de cereal, sobretot de blat. Per aquesta raó, establim diverses recomanacions. Afecten principalment l'ordi i el blat, i els símptomes que s'observen són tiges tallades, normalment a prop de la base de la canya, a nivell del primer nus. Aquest fet és molt visible i evident en el moment de la maduració del cereal, a prop de la recol·lecció.

Mesures agronòmiques de control: no repetiu el mateix cereal, si és possible feu una rotació amb altres espècies no gramínies (no cereal). En el cas de poder fer labor tradicional, enterreu el rostoll. La sembra directa permet que les larves puguin acabar el seu cicle en la mateixa parcel·la, la qual cosa podrà perjudicar la collita. Si es fa aquest maneig del sòl, cal avaluar el nivell d'infestació i de danys de la parcel·la per veure si cal canviar el maneig en aquesta parcel·la.

Adults de *Calamobius filum* (esquerra), *Trachelus tabidus* (centre) i *Cephus pygmaeus* (dreta). Imatges extretes de la publicació monogràfica *Tronchaespigas*. Boletín fitosanitario. 2006. Junta de Castilla y León.

Control químic en la GIP: fins a aquests moments, el llindar encara no està definit. Si ho creieu necessari, per les pèrdues produïdes a la campanya anterior, tracteu amb formulacions a base de lambda cihalotrin si es tracta de *C. filum*. Aquesta substància activa està autoritzada tant en el blat com en l'ordi. Actualment, no hi ha cap producte autoritzat contra *C. pygmaeus* i *T. tabidus*.

Control en agricultura ecològica: convé seguir les recomanacions de mesures agronòmiques. No hi ha productes autoritzats en aquest tipus de producció.

COLZA

Eruga de la col (*Pieris brassicae*)

En els primers estadis de creixement del cultiu, es poden detectar infestacions puntuals d'aquesta eruga defoliadora. Si els atacs són molt severs i com que la planta ara mateix és encara molt petita, es recomana aplicar-hi un tractament per evitar una defoliació excessiva abans de l'entrada en parada hivernal.

Control en la GIP, productes contra erugues: contra lepidòpters en colza, productes a base de deltametrin, esfenvalerat i lambda cihalotrin; contra específics de *Pieris* sp., productes a base de *Bacillus thuringiensis* var. *Aizawai*.

Danys d'eruga de la colza.

Control en agricultura ecològica: productes a base de *Bacillus thuringiensis* var. *Aizawai*.

Saltiró (*Psylliodes chrysocephala*, *P. napi*, *Phyllotreta* sp., *Podagrica* sp.)

El saltiró és un insecte **destruïtiu del cultiu en els estadis fenològics primerencs** i per aquesta raó pot comportar pèrdues de collita significatives al final del cicle. Els adults d'aquest insecte poden infestar el cultiu i **provocar danys ja des del naixement** de les plàntules de colza. Són petits escarabats, de 2 a 5 mm de llarg segons l'espècie, normalment de color negre, que es nodreixen dels cotilèdons i hi provoquen **petites perforacions**. Aquest moment del cultiu és crític i per aquest motiu els danys són perillosos per a la seva viabilitat econòmica. Cal estar atents a la seva presència. A partir de 3-4 fulles, aquests insectes deixen de ser perillosos. Les espècies de saltiró, a més dels danys directes, també poden transmetre el *Turnip yellow mosaic virus*.

Els primers símptomes que es poden observar en el cultiu és una mena de **perdigonat a les fulles quan la planta és molt petita**. En aquests estadis fenològics, també poden afectar les tiges i els pecíols de les fulles, encara amb teixits en desenvolupament i molt tendres.

Mesures agronòmiques de control: assegurar una ràpida germinació i creixement en els primers estadis és la mesura més efectiva. Cal sembrar en un grau d'humitat del sòl correcte. Els sòls secs en poden aturar o alentir la naixença. Si és possible, cal retardar-ne la sembra.

Control químic en la GIP: fins ara, el lllindar encara no està definit, però sol ser a la detecció dels danys. El període crític és a partir de la sembra. Si es considera necessari, es pot tractar amb formulacions a base de cipermetrin, deltametrin o lambda cihalotrin, ingredients autoritzats contra "pulguilla de la col, *Phyllotreta* spp." i "pulguilla de la col, *Psylliodes chrysocephala*", o també a base de cipermetrin o lambda cihalotrin, autoritzats contra coleòpters en colza. Els parasitoides del saltiró són vulnerables als tractaments químics.

Control en agricultura ecològica: convé seguir les recomanacions de mesures agronòmiques. No existeixen productes autoritzats en aquest tipus de producció.

Esquerra. Adults de saltiró de la colza. Font: Planfor.es.

Dreta. Danys de saltiró a les primeres fulles de la colza. Font: INTIA Navarra.

PRODUCTES FITOSANITARIS. AUTORITZACIONS EXCEPCIONALS

Per comprovar si un producte fitosanitari està autoritzat per a un cultiu determinat, cal fer la consulta al web del [Registre de Productes Fitosanitaris del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació](#).

Podeu trobar informació més concreta a les diferents estacions d'avisos:

<http://www.ruralcat.net/web/guest/avisos.fitosanitaris>

PER A MÉS INFORMACIÓ: <http://agricultura.gencat.cat/sanitatvegetal>

Servei de Sanitat Vegetal		
Laboratori de Sanitat Vegetal	973 305 477	
Serveis Centrals	933 046 700	sanitatvegetal.agricultura@gencat.cat
Serveis Territorials a l'Alt Pirineu i Aran	973 355 275	st_altpirineuiaran.agricultura@gencat.cat
Serveis Territorials a Barcelona	934 092 090	agricultura.stbcn.agricultura@gencat.cat
Serveis Territorials a la Catalunya Central	938 828 790	agricultura.stcen.agricultura@gencat.cat
Serveis Territorials a Girona	972 454 310	agricultura.stgir.agricultura@gencat.cat
Serveis Territorials a Lleida	973 236 412	agricultura.stlle.agricultura@gencat.cat
Serveis Territorials al Penedès	938 170 534	st_penedes.agricultura@gencat.cat
Serveis Territorials a Tarragona	977 250 421	agricultura.sttgn.agricultura@gencat.cat
Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre	977 500 174	agricultura.stebr.agricultura@gencat.cat
Servei de Gestió Forestal	935 674 200	sanitatforestal.agricultura@gencat.cat